

07/06/2016

BR. 430

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

GASNI PRSTEN DOBIJA KONTURE

ACER

Nezavisnost nacionalnih energetske regulatora otvorena tema

ACER: Nezavisnost i nedovoljna sredstva blokiraju ispunjenje misije regulatora

LJUBLJANA - Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) objavila je 2. juna Preporuku Evropskom parlamentu, Savetu Evrope i Evropskoj komisiji naglašavajući značaj očuvanja nezavisnosti nacionalnih regulatornih tela (NRAs) i samog ACER-a. U dokumentu ACER posebno ukazuje pomenutim adresama sledeće:

- Evropska komisija mora da nastavi sa aktivnim nadgledanjem primene odredbi Trećeg energetskog paketa vezanih za ovlašćenja i autonomiju NRAs i, u slučaju potrebe, preduzme mere da obezbedi poštovanje njenih odredbi.
- Budžeti nacionalnih regulatora moraju biti određeni tako da obezbede potrebne izvore koji omogućavaju NRAs da ispune svoje zakonom predviđene obaveze, kako na nacionalnom, tako na evropskom nivou.
- Postupci predlaganja, imenovanja i obnavljanja članova višeg rukovodstva NRAs (kao što su članovi Saveta, ili Odbora) moraju biti transparentni, poštenu i organizovani tako da garantuju sposobnost tih regulatora da deluju nezavisno.
- Sama Agencija mora biti odgovarajuće osposobljena da ispunjava svoj zakonom određen mandat, obezbeđenje naknada njenih opravdanih troškova za pružanje resursno-intenzivnih usluga, kao što su i prijave Registrovanih mehanizama izveštavanja u okviru Uredbe EU o celovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT).

Recommendations

U preporukama se naglašava da jačanje autonomije NRAs mora da bude praćeno odgovarajućim proverama i uravnoteženjem na nacionalnom nivou. Direktor ACER, Alberto Potočnig kaže da su „odgovarajuća sredstva i autonomija od suštinskog značaja ako se želi da NRAs i ACER efektivno ispunjavaju svoje zadatke i na način obezbede kompletiranje efektivnog unutrašnjeg energetskog tržišta, s tim da potrošači energije u EU u potpunosti imaju koristi od liberalizacije tržišta. „Preporuke koje smo danas objavili upotpunjuju naše ranije predloge u odgovoru na konsultacije Komisije o dizajnu novog energetskog tržišta“, dodao je Potočnig.

Vežano za kadrovski doprinos nacionalnih regulatora ACER-u, potreban da ispuni svoje zadatke, u preporukama se navodi da bi kolektivno oni trebalo da više od 200 ljudi nacionalnim agencijama puno radno vreme posvete poslovima u radnim grupama Agencije i Odboru regulatora. Sve NRAs, uključujući i najmanje, određuju značajna sredstva za saradnju s ACER, ali sa nesrazmernim odnosom između malih i srednje velikih nacionalnih regulatora. Ipak, uprkos osetnim naporima koje ulažu sve NRAs, njihovo učešće u radu ACER je i dalje neujednačeno i nedovoljno jer mnogi od nacionalnih regulatora jednostavno nemaju dovoljno ukupnih izvora za aktivniju ulogu u ovoj oblasti, ukazuje se u informaciji.

Na taj problem u informaciji ukazuje i Lord Mog, predsednik Odbora regulatora ACER. Nacionalni regulatori sa ograničenim sredstvima ne mogu da igraju aktivniju ulogu u radu Agencije, što ugrožava pan-EU napor za stvaranje integrisanog energetskog tržišta. Za sve NRAs, centralni značaj nezavisnosti i, kako ova analiza pokazuje, dovoljnih izvora ostaje stalni razlog zabrinutosti i ima nesumljivo odlučujuću posledicu na nacionalnom i EU nivou“, prenosi **ACER** reči Lorda Moga.

Energetski prioriteti tokom predsedavanja Slovačke Savetom EU

BRISEL - Evropska komisija će predstaviti krajem jula zakonodavne predloge za implementaciju obećanja datih na nivou Evropske unije, u prvom redu vezano za podelu tereta između zemalja članica za sektore van šeme trgovine emisijama (non-ETS) (transport, građevinarstvo i poljoprivreda), za dekarbonizaciju sektora transporta i korišćenja zemlje i šuma, stoji u **brifingu** „Prioritetni dosijei za predsednikovanje Slovačke Savetom EU“, koji je prošle nedelje objavio Evropski parlament.

Ovo su neki od ključnih tema zakonodavne procedure vezane za sektor energetike:

- **Energetska unija i reforma EU ETS:**

Predlog Direktive za poboljšanje nivoa troškovno opravdanog smanjenja emisija i investiranja u nisko-ugljenične tehnologije predviđen je da se stavi na glasanje pred referentni komitet za čovekovu okolinu 8. decembra 2016.

Od 14. juna startuju pregovori o početku Revizije Direktive obeležavanja energetske efikasnosti uz reinstaliranje jedinstvene skale razreda od A do G radi pomoći potrošačima pri izboru proizvoda.

Paket energetske sigurnosti: Sigurnost snabdevanja gasom + Odluka o mehanizmu razmene informacija o međuvladinim sporazumima u oblasti energije (uvodi ex-ante proveru kompatibilnosti od strane Evropske komisije) - glasanje izveštaja komiteta zakazano za 13. oktobar 2016.

- **Smanjenje nacionalnih nivoa emisija određenih zagađivača atmosfere** - NEC Direktiva - pregovori su u toku od februara 2016; predlog bi mogao pretrpeti izmene
- **Smanjenje emisija gasova iz drumskih vozila** - prvi pregovori počeli u oktobru 2015. ali je fajl na čekanju od novembra 2015.
- **Usvajanje i nadzor nad tržištem motornih vozila i njihovih priključnih vozila** - predlog je Komisija predstavila u januaru 2016, kako bi bio usvojen na jesen; Savet bi mogao usvojiti opšti pristup pod predsednikovanjem Slovačke.
- **KRUŽNA EKONOMIJA** - četiri zakonska predloga o otpadu, uključujući i dugoročne ciljeve za smanjenje odlaganja i povećanja priprema za ponovnu upotrebu i recikliranje ključnih tokova otpada kao što su komunalni i ambalažni otpad; glasanje u referentnom komitetu se očekuje u novembru 2016.

Studija o evropskoj energetske uniji poziva na centralizovanije upravljanje

BRISEL - Nova nezavisna studija urađena za potrebe Evropskog parlamenta o Realizaciji u potpunosti integrisanog energetskeg tržišta ukazuje na dva pravca kojim se prostiru ključni problemi: Bezbednost snabdevanja električnom energijom je prvenstveno adresirana na nacionalne nivoe, dok su neusklađeni mehanizmi kompenzacije kapaciteta (CRMs) implementirani uz rizik ometanja kompletiranja unutrašnjeg tržišta energije. Drugo, način na koji trenutno funkcionišu tržišta električne energije nije adaptiran tako da prihvati, na primer, uvećane količine struje proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Studija preporučuje da se merama čvršćeg upravlja i na

nadnacionalnom EU nivou, kao i pojačanom koordinacijom i saradnjom između ključnih aktera olakša integracija tržišta električne energije i prirodnog gasa, a da nacionalne energetske politike i pravila tržišta budu bolje usklađena. Studija predlaže da ciljevi izgradnje interkonekcija za prenos električne energije i transport gasa budu podržane sveobuhvatnim analizama troškovne koristi. „EU programi finansiranja i instrumenti za podsticanje energetske infrastrukture moraju biti bolje usklađeni i podržani putem jasnih i harmonizovanih okvira za prekogranične investicije“, navodi se u studiji.

ftglobalmarkets.com

Sledi poziv EU28 da kolektivno ratifikuju Pariski sporazum o klimi

BRISEL – Zemlje članice EU će dobiti kolektivni zahtev da ratifikuju bazni Pariski sporazum o borbi protiv klimatskih promena kada se 20. juna sastanu u Luksemburgu, saopštila je francuska ministarka za prirodnu sredinu Segolene Royal. Posle razgovora, 2. juna, sa čelnikom Evropske Komisije Žanom Klodom Junkerom, ona je rekla da očekuje da predlog bude podnet tokom ove nedelje. Evropski parlament će nakon toga morati da ga ratifikuje, EU je ispred svojih članica učestvovala u pregovorima o sporazumu u Parizu, obavezujući se na smanjenje emisija gasova staklene bašte za 40% do 2030. u poređenju sa nivoima iz 1990. Međutim, sada slede intenzivni pregovori između članica o tome koliki će u tome biti doprinos svake od zemalja, prenosi **EurActiv**.

Rupe u zakonu prete da anuliraju klimatske obaveze EU - studija

LONDON – Nova studija, objavljena prošlog utorka, ukazuje na opasne rupe u zakonu koje prete da anuliraju evropske klimatske obaveze preuzete u okviru Pariskog sporazuma, prenosi **Carbonmarketwatch**. „Pojedine zemlje podstiču unošenje izuzetaka od obaveznosti u najjačem EU klimatskom instrumentu, što bi u potpunosti preokrenulo napore Evrope da se suprotstavi klimatskim promenama. Ako ove rupe u zakonu budu unete, EU će biti u mogućnosti da emituje 4,7 milijardi tona ugljen-dioksida više nego što je to bio njen cilj do 2030, objašnjava Femke de Jong, direktor sektora za EU politiku u Carbon Market Watch.

G7 odlučio: Do 2025. ukinuti gro subvencija fosilnim gorivima

ISE-ŠIMA (Japan) - Lideri Grupe sedam najrazvijenijih zemalja (G7) prvi put su odredili krajnji rok za ukidanje najvećeg broja subvencija za proizvodnju fosilnih goriva, navodeći da vladina pomoć uglju, nafti i prirodnom gasu

mora biti ukinuta do 2025. godine. Ovaj apel je prvi put ušao u saopštenja G7 (tada sa Rusijom G8) 2009. godine, ali do sada uvek bez čvrstih rokova. U saopštenju sa samita G7 se doduše ne precizira šta G7 podrazumeva kao subvenciju. Reč „nedovoljno“ u tekstu G7 ukazuje da se radi o subvencijama koje narušavaju energetska tržišta. OECD procenjuje da ovaj oblik podrške fosilnim gorivima u zemljama članicama te organizacije godišnje iznosi između 160 i 200 milijardi godišnje. Međutim, kada se tome dodaju

troškovi štete izazvane od zagađenja i klimatske promene, Međunarodni monetarni fond procenjuje da se ta podrška uvećava na zapanjujućih 5,3 biliona dolara godišnje, ili deset miliona dolara na minut, prenosi **The Guardian**.

Evropa gubi reputaciju lidera u obnovljivim izvorima energije

PARIZ - Evropa gubi status globalnog lidera u sektoru čiste energije, jer su investicije u tom sektoru u ovom regionu potonule prošle godine za 21%, dok su ulaganja u obnovljive izvore u drugim delovima sveta zabeležile eksplozivni rast. Širom sveta, rekordnih 329 milijardi dolara investirano je u solarne, vetro i druge obnovljive izvore tokom 2015, stoji u izveštaju koji je prošle

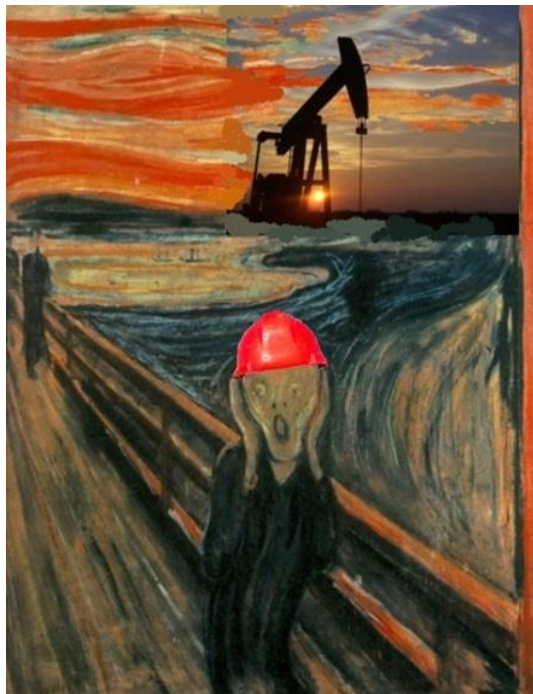

nedelje objavila organizacija REN21 – globalna mreža institucija, pojedinaca i organizacija uključenih u borbu za sprovođenje klimatske politike. Ulaganja u Evropi iznosila su 48,8 milijardi dolara, u odnosu na 62 milijarde investirane godinu dana ranije, 2014. „Ono što je posebno upečatljivo u ovom slučaju je da su ovi rezultati ostvareni u vreme kada su cene fosilnih goriva bile na istorijski niskom nivou, dok su obnovljivi izvori ostali osetno podređeni mereno vladinim subvencijama“, saopšteno je iz **REN21**.

Analiza: Globalna proizvodnja nafte u (definitivnom?) padu

- **Preneto iz biltena NEDELJA wpcserbia.rs -**

NJUORK - Portal **Seeking Alpha** objavljuje u utorak analizu čiji je zaključak da je proizvodnja nafte u svetu u padu i da će se taj trend nastaviti, uprkos rastu outputa u Rusiji i vraćanju iranske nafte na globalnu scenu. Američka

Energetska informativna agencija (EIA) je objavila najnovije podatke o proizvodnji nafte i kondenzata (C+C) u svetu, prema kojima je vrhunac outputa od 80,63 miliona barela na dan zabeležen u novembru 2015. Poslednji podaci od februara ove godine pokazuju proizvodnju C+C od 79,65 mbd, odnosno 977.000 barela dnevno manje. Pažnju privlači smer u nekoliko zemalja:

Kina, Meksiko, Norveška, Britanija ...

Kina je - prema podacima nacionalne statističke službe te zemlje - aprilu ove godine proizvela 4,04 mbd, što je najmanje od jula 2013. Jedino otvoreno pitanje je kojom brzinom će se taj pad nastaviti, piše analitičar portala. Meksiko je uspeo da par meseci zaustavi pad proizvodnje, ali je silazni smer sada obnovljen. Norveška je proizvela oko 3 mbd od 1996. do 2004., da bi sada ta proizvodnja bila bezmalo prepolovljena i za sada je pad zaustavljen na tom nivou. Velika Britanija je najveću proizvodnju od bezmalo 3 mbd zabeležila 1998, da bi u poslednje tri godine u proseku proizvela otprilike trećinu od toga. Trenutno održava tu

proizvodnju, a pitanje je dokle, prenosi portal.

Rusija, SAD

„Rusija je bila istinski šoker, jer niko u toj zemlji i van nje nije očekivao da će u poslednjih par meseci proizvodnja porasti za preko 200.000 barela na dan“, prenosi **Seeking Alpha**. Doduše, ruski podaci za april ove godine pokazuju pad proizvodnje od 0,7%. Autor navodi da su procene ruske proizvodnje za iduću godinu oprečne.

SAD zauzimaju veliki deo prostora u traženju odgovora na sudbinu svetske proizvodnje nafte. Prema ovoj analizi, pad proizvodnje u toj zemlji će se nastaviti u narednih barem godinu dana, a zatim bi se mogao zaustaviti i donekle preokrenuti, ali se „bum sa proizvodnjom američke nafte iz škripljaca“ više neće ponoviti.

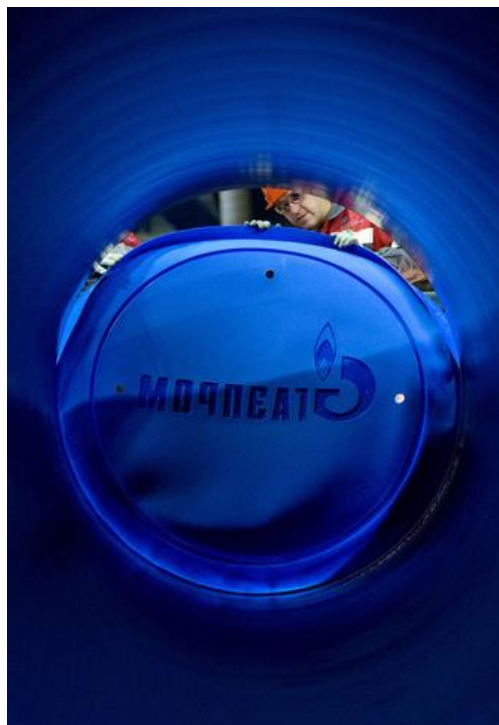
Dramatičan povratak iranske nafte na svetsko tržište je glavni razlog što indukovani pad cena nafte nije postao i očigledan, piše portal i zaključuje da uprkos tom i drugim pomenutim faktorima rasta, proizvodnja nafte globalno beleži pad. Mada je izvesno da je gro pada posledica sloma cena nafte, ostaje da se vidi koliko će proizvodnje biti obnovljeno kada se cena nafte vrati na „neki nivo“

Rusija: U martu gotovo milion barela na dan više od Saudi Arabije

MOSKVA - Prema najnovijim podacima Rosstata, Saudijska Arabija proizvela je u martu 10,12 miliona barela sirove nafte na dan (mbd), a Rusija u istom mesecu 10,93 mbd. Ukupno. zemlje članice OPEC-a su tokom tri prva meseca ove godine u proseku proizvele 32 mbd. Rusija je u prvom kvartalu ove godine prodala sirove nafte u vrednosti preko deset milijardi dolara. Udeo tog proizvoda u ukupnoj vrednosti ruskog izvoza u tom periodu smanjen je na 23 odsto, prema 25,2 odsto u prvom kvartalu 2015, prenosi u ponedeljak **Sputnik**.

Gasprom: Gas skuplji u drugoj polovini godine

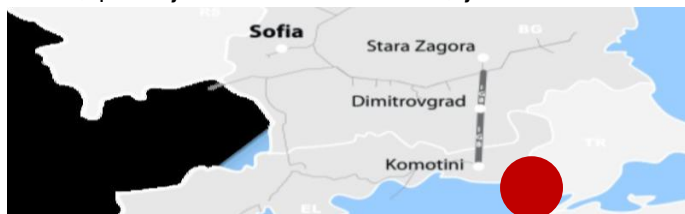
MOSKVA - Zbog poskupljenja sirove nafte s 25 na skoro 50 dolara za barel, koliko se u ponedjeljak prodavala na berzama, Gasprom najavljuje poskupljenje svog gasa u trećem i četvrtom kvartalu. Cena gasa, koji Rusija isporučuje Evropi, najniža je u ovom drugom kvartalu, budući da ugovori Gasproma u određivanju cene uključuju indeksiranje cene nafte uz odloženi efekat od šest do devet meseci. S obzirom na to da je u tom periodu i cena barela nafte bila najniža oko 25 dolara, i gas je pojeftinjivao, objasnio je na godišnjoj konferenciji za novinare Aleksandar Medvedev, zamenik predsednika Upravnog odbora Gasproma. On je, s druge strane, istakao da će Evropi biti potrebno dodatnih 80-100 milijardi kubika gasa godišnje do 2025. godine, a do 2030. još dodatnih oko 150 milijardi. S obzirom na to kolike su projektovane potrebe za ruskim gasom, Gasprom smatra da tečni prirodni gas koji je počeo da stiže iz SAD u Evropu, a uskoro bi trebalo i na Balkan, neće biti dovoljan da se premosti ovaj veliki jaz u potražnji. **AFP**

REGION

Grčko-bugarski gasovod već „rasprodao 150% kapaciteta“

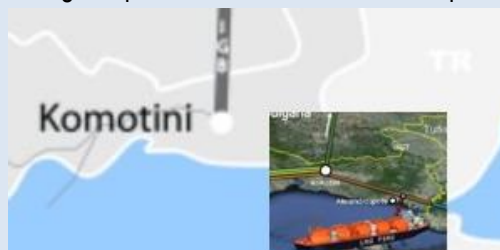
SOFIJA – Interkonektor Grčka-Bugarska (IGB) će ispunjavati uslove za dobijanje finansijskih sredstava u okviru EU šeme investiranja, pošto bude kompletirao test ispitivanja potreba tržišta u septembru ove godine, rekla je u petak ministarka energije Bugarske Temenuška Petkova. Gasovod između dve države, procenjen na 220 miliona evra, je već dobio devet

izražavanja zainteresovanosti za transport prirodnog gasa tim putem, ukupnog kapaciteta 4,3 milijarde kubnih metara, što osetno premašuje njegov projektovani inicijalni kapacitet transporta tri milijarde kubika gasa godišnje. Tri deoničara projekta IGB, bugarski BEH (50%), grčka DEPA i italijanski Edison (po 25%), kao i grčka firma Gastrade, američka Noble Energy i azerbejdžanski SOCAR su izrazili, pred ostalih, inicijalni interes za transport gasa ovim putem, saopšteno je iz BEH-a. Izgradnja gasovoda, koji je dobio već iz EU izvora pomoć od 45 miliona evra, očekuje se da startuje u oktobru i bude završen sredinom 2018.

Bugarska i Grčka zajedno grade LNG terminal?

SOFIJA - Bugarska državna energetska tvrtka BEH i grčka gasna firma tvrtka Gastrade osnovali su radnu grupu koja će da izradi nacrt predloga za izgradnju terminala za utečnjeni prirodni gas (LNG) na severu Grčke. Plan je da se izgradi ploveći terminal u Aleksandropolisu

kapaciteta 6,1 milijardi kubnih metara godišnje sa skladišnim kapacitetom od 170.000 m³ LNG-a. Evropska unija je, inače, ovaj projekat uključila u prioritetne evropske energetske projekte za Srednju i Istočnu Evropu. **Novinite**

Rezervni gasovod Bugarska-Rumunija

SOFIJA - Bugarski gasovodni operator Bulgartransgas saopštio je prošlog utorka da je u partnerstvu sa rumunskim Transgasom potpisao ugovor sa austrijsko-rumunskim konzorcijumom Habau-Inspet o gradnji dvosmernog gasovodnog spoja između dve zemlje, podno Dunava. Izgradnja ovog *back-up*, ili rezervnog gasovoda za interkonektor Bugarska-Rumunija planirano je da se obavi za 214 dana. Dužina tog gasovodnog prelaza biće 2,1 kilometar a maksimalni kapacitet transporta 1,5 milijardi kubika godišnje, koliko iznosi i kapacitet projektovanog interkonektora. Inače, ukupna cena 25 kilometara dugog gasovoda koji treba da spoji sisteme Bugarske i Rumunije procenjuje se na 24 miliona evra, od čega 13,3 miliona finansira EU iz svojih fondova.. [SeeNews](#)

Rumunija traži da EU finansira naftovod Trst - Konstanca

BUKUREŠT - Čelnik rumunske naftne transportne kompanije Conpet upozorio je Brisel da bi neka nova „geopolitička situacija“ mogla dovesti do prekida snabdevanja nafte crnomorskim rutama i time ugrozi tržišta ne samo Rumunije, nego i čitave Srednje i jugoistočne Evrope. Liviu Ilici je stoga naveo, u govoru na jednoj prošlonedeljnoj konferenciji u Evropskom parlamentu, da je rešenje u oživljavanju i - uz pomoć Evropske unije - realizaciji starog projekta gradnje naftovoda Trst - Konstanca, takođe poznatog pod nazivom Panevropski naftovod (PEOP). [EurActiv](#) je odmah zatražio komentar iz Brisela i od Catharine Sikow-Magny, šefa odseka u DG Energy, dobio oprezan odgovor da za razliku od visoko regulisanog sektora prirodnog gasa, nafta nije visoko regulisani energetski segment. Ona je dodala da je u svakom slučaju ova ideja nešto što će Generalna direkcija za energiju u Evropskoj komisiji razmotriti i napomenula da će sledeći spisak tzv. projekata od opšteg interesa biti objavljen u 2017. „Možda će tada i ovo pitanje biti uključeno“, kazala je Sikow-Magny.

